

“A la UE no li faria cap gràcia, la plena integració d’Andorra”

Òscar Ribas i Reig (Sant Julià de Lòria, 1936), ex-cap del Govern d’Andorra, és ‘ambaixador’ especial per a les relacions amb Europa. Des de la perspectiva d’empresari i d’ex-polític, Ribas analitza els pros i els contres dels vincles necessaris del Principat d’Andorra amb la Unió Europea.

Un acord duaner del 1991 és pràcticament l’únic vincle d’Andorra amb la UE. Per què, essent un estat enclavat a Europa i envoltat d’estats membres, la relació és tan freda?

—El problema d’Andorra no és únicament d’Andorra, sinó que la UE no ha començat encara a analitzar —perquè tenen massa feina, suposo— la qüestió dels microstats. Les mateixes dificultats que té Andorra en l’aproximació a la UE les troben els altres tres microstats: Liechtenstein, San Marino i Mònaco. I és que la Unió, com és normal, s’ha fet sense pensar en nosaltres i s’ha anat desenvolupant sense entrar a considerar que hi ha uns estats amb unes necessitats i unes característiques específiques que els impedeixen de seguir els patrons dels grans estats.

—**Teniu la sensació que més aviat sou un maldecap per a Europa?**

—Fins ara la UE no s’ha preocupat dels microstats, i hem hagut de trapejar la situació amb acords esporàdics, més aviat a iniciativa de la UE, perquè, això sí, quan li ha convingut ens ha obligat a assumir una part de la legislació comunitària sense cap contrapartida. En el cas d’Andorra, quan a la UE la va molestar un cert tràfic de tabac a la frontera, va pressionar perquè el govern prengués mesures, i ara ho veiem amb la qüestió dels paradisos fiscals.

—**Pràctiques com el contraban i la inexistència d’imposició directa són vistos com una deslleialtat cap als països comunitaris, això és normal.**

Òscar Ribas és ambaixador especial del govern d’Andorra per a les relacions amb Europa.

JORDI PLAY

—Quan a la UE li ha fet mal alguna cosa, de seguida s’ha preocupat dels microstats i, com que estem indefensos i no tenim mitjans de defensa, hem de cedir. A poc a poc, per a allò que els interessa a ells, anem adoptant la legislació europea. Andorra i San Marino vam arribar a aconseguir un tractat d’unió duanera, també per-

què els interessava. Estem mancats d’un estatus propi dins de la UE, som estats tercers, però quan els interessa ens obliguen a assumir la legislació comunitària.

—**Què vol Andorra, de la UE?**

—Els petits estats reivindicem que se’ns doni un estatus especial dins de la UE.

Ribas defensa una associació especial d'Andorra amb la UE, basada en un acord que li permeti d'incorporar-se al mercat únic europeu.

—La UE ofereix múltiples possibilitats de relació. Anem de més compromís a menys: la plena integració si l'estat en qüestió compleix els requisits.

—A la UE no li faria cap gràcia aquesta opció, i a Andorra tampoc no li interessa, perquè no podem assumir plenament el cabal comunitari. Tampoc no podríem suportar la contribució econòmica que ens demanarien pel fet de ser un país ric: seríem contribuïdors nets. I, d'una altra banda, no tenim els mitjans per a fer front a la maquinària administrativa que reclama la participació institucional a Brussel·les.

—Si no tinguéssiu aquestes limitacions, us agradaria de ser un estat membre?

—Sí. Em consta que San Marino ha fet una aproximació no formal per demanar la integració plena. Evident-

ment, a la UE no li agrada, perquè imagineu-vos San Marino o Andorra paralitzant una decisió apel·lant al dret de vet!

—Descartada la plena integració, baixem un grau de compromís en la relació. Quines alternatives ofereix la UE per a un microstat com Andorra?

—Una possibilitat és el tractat d'associació, però fins ara aquests tractats s'han signat amb grans estats, i se'n deriven unes obligacions que avui tampoc no podem assumir els microstats. Sembla que allò que desitjaria la UE és que San Marino, Mònaco i Andorra ens integréssim a l'Espai Econòmic Europeu.

—Seria una bona oferta?

—El problema és que en aquest espai Islàndia se'n va cap a la integració, i només queden Noruega i Liechtenstein. A l'EEE els acords es

prenen per majoria, i els interessos són molt diferents. Noruega viu del petroli, Andorra no: per tant, ens arrossegaria en les relacions amb Europa.

—Aleshores, quina relació vol proposar Andorra a la UE?

—El tractat de Lisboa fa una referència als microstats. Estableix que la UE podrà concloure tractats especials d'associació amb aquells petits estats que hagin estat vinculats històricament amb grans estats. És un gran avantatge per a Andorra, perquè hem tingut relacions amb França i Espanya i, per tant, podem explorar aquesta nova via que ens obre el tractat de Lisboa. L'objectiu d'Andorra serà aconseguir un tractat d'associació nou recolzat en aquest article 8, basat en la participació en el mercat únic.

—Voleu un vestit a mida, doncs. Com ha de ser aquest vestit?

“Apostem per un tractat d’associació recolzat en el tractat de Lisboa, basat en la participació en el mercat únic”

—Bé, abans de dissenyar-nos aquest vestit ens hem d’asseure amb l’altra part per veure com el volen ells, perquè hi tenen molt a dir. Sigui com sigui, Andorra hauria de poder participar en el mercat únic. Només això. I de moment els andorrans no podem fer-hi negoci lliurement perquè som tercers estats, i tampoc no ens hi podem establir.

—El vostre país tampoc no permet als empresaris de fora de fer negocis amb llibertat a Andorra.

—Teniu raó, però és que en aquest cas, el concepte d’igualtat ha de ser ponderat: no tots els estats som iguals. Imagineu-vos si obríssim totalment les fronteres a la immigració, 500 milions d’europeus podrien venir, i Andorra, en canvi, només demanaria que 20.000 andorrans poguessin treballar a Europa. És desproporcionat.

— Reclameu que una empresa andorrana es pugui instal·lar lliurement a Catalunya sense problemes, però estaria disposats que un empresari català s’instal·lés lliurement a Andorra?

—N’hauríem de parlar, perquè en aquest cas no hi ha reciprocitat possible. Què voleu, que vingui una fabrica de cotxes alemanya i compri tot el territori andorrà? Doncs no pot ser.

—La finalitat última d’un empresari és guanyar diners, i obrir-se a Europa és una manera molt directa d’ampliar mercat. Fa la sensació que l’empresari andorrà té por de relacionar-se amb la UE. Vós sou empresari, què en penseu?

—Sóc un empresari internacional i tinc negocis fora d’Andorra. I, evidentment, no puc ignorar l’existència de la UE, ens agradi més o menys aquesta realitat. No em puc imaginar de continuar essent empresari a Andorra sense una relació empresarial amb la UE.

—Una empresa andorrana és penalitzada amb taxes molt elevades si vol participar del mercat únic. La solució a aquest mal és fàcil: pagar impostos per l’activitat a Andorra.

—Els empresaris que diuen que es volen aïllar a Andorra són gent amb molt poca visió empresarial. Tancar-se en un país amb una clientela potencial de 60.000 persones és indicador d’un escassísim esperit empresarial.

—Andorra és encara un paradís fiscal i té secret bancari, dues particularitats que molesten molt la UE. En quina direcció s’ha d’anar, en aquest àmbit?

—Les dues qüestions són sobre la taula. Les reformes fiscals sempre són dures, i no poden ser dràstiques en el calendari d’aplicació. No podem pretendre un marc fiscal complet com els països veïns, això és evident. Això demana molt temps de consolidació i requereix un aparell administratiu potent. La voluntat d’Andorra és normalitzar la qüestió fiscal de mica en mica, sempre que es pugui mantenir una diferenciació fiscal respecte a la resta de països.

—Andorra té un pressupost públic minso i, com que no té ingressos derivats de la imposició directa, el dèficit es va acumulant. Però parlar de reforma fiscal, fet i fet, és atacar una qüestió d’alta sensibilitat en la societat andorrana.

—Prou que ho sé! Quan vaig ser cap de govern vaig posar la qüestió sobre la taula i em va costar la cadira. La primera vegada que vaig parlar de la necessitat d’abordar la qüestió fiscal va ser l’any 1982, i el 1993, quan vaig ser cap de govern per segona vegada, ho vaig dir més clarament.

—Doncs han passat gairebé tres dècades i encara en parlem...

—Aquest és un gran error que els nostres polítics han comès i que ara hauran de pagar.

—Qui dia passa, any empeny, fins que l’OCDE us ha estirat de les orelles i us ha advertit que signeu acords d’intercanvi d’informació amb estats si voleu sortir de la llista grisa de paradisos fiscals. Andorra realment vol deixar de ser un paradís fiscal?

—És clar, que ho volem. Però és un procés lent, la condició de base és tenir impostos directes, i aquí s’han d’entendre els nostres polítics. Passa que amb Andorra s’empenyen molt més que amb els Estats Units, sense tenir en compte que el primer paradís fiscal del món és als Estats Units. A la llista de paradisos, Andorra ocupa el 53è lloc de 80. Però, és clar, és molt més fàcil de parlar d’Andorra, San Marino i Mònaco, que no tenim la bomba atòmica, que no dels EUA o la Xina. El problema és la hipocresia dels grans estats, perquè Àustria, els Països Baixos, Luxemburg, que són membres de la UE, tenen un secret bancari més fort que Andorra, però no els molesten. Els microstats paguem tot el problema. Doncs quan ells l’eliminïn, aleshores en podrem parlar. Seria la cosa més honesta que podria fer la UE.

—El sistema financer andorrà, que aporta el 17% del PIB nacional, es troba en un punt d’inflexió per la pressió de l’OCDE, i també per la crisi global. Cap on haurà de caminar la banca del país?

—Haurà d’harmonitzar el sistema financer amb Europa i amb el món, més encara per sortir de la crisi mundial. Ja es comença a anunciar una reorganització del sistema financer mundial i, per tant, la banca andorrana s’equivocaria si pensés que a partir d’ara no podrà fer negocis sense una certa adaptació a aquesta nova organització bancària mundial.

—Els andorrans tenen sentiment de pertinença a Europa?

—La nostra cultura és europea, això és evident. Primer ens sentim andorrans, i després europeus. Políticament no ens sentim europeus, perquè vivíem millor quan no hi havia Europa. Les grans unions perjudiquen els microstats, aquesta és una lògica històrica. A Espanya passa igual: una persona es pot sentir espanyola i catalana, però la seva primera pertinença serà Barcelona.

—Descarteu la integració plena, a llarg termini?

—El futur sempre és imprevisible, però per molts anys crec que està descartada.

Gemma Aguilera